

Bemærkninger til forslaget

I 1989 blev der optaget 28.500 studerende ved de videregående uddannelser under den koordinerede tilmelding. Desuden fik 2.300 forhåndstilsagn om optagelse til næste år, mens 14.000 blev afvist.

Det er interessant, at antallet af uddannelsespladser overstiger antallet af unge, der i år fuldførte gymnasiet, hf og tilsvarende. Selv om tallene ikke er helt sammenlignelige, fordi nogle uddannelser har andre optagelseskriterier end studentereksamen, må det tages som udtryk for, at de 14.000 er en opsamlet pukkel af uddannelsessøgende, der ikke har kunnet få plads under de seneste års hårde adgangsbegrænsning.

I de kommende år vil de mindre ungdomsårgange slå igennem, og antallet af unge, der fuldfører gymnasiet og lign., forventes at falde med ca. 30 pct. i løbet af 90'erne. Om ganske få år vil vi derfor stå i den situation, at der simpelt hen ikke er tilstrækkelig mange ansøgere til langt de fleste uddannelser, og samfundet vil stå med akutte behov for uddannet arbejdskraft.

I denne situation er det fuldstændig meningsløst at afvise 14.000 unge, der ønsker at gennemføre en uddannelse. Det er meningsløst over for de pågældende, og det er meningsløst over for samfundet, der om få år vil mangle uddannet arbejdskraft.

Som begrundelse for den hårde adgangsbegrænsning bruges somme tider den høje arbejdsløshed blandt humanister, som undervisnings- og forskningsministeren siger er 17 pct. I sig selv er tallet forkert, idet det indbefatter folk med deltidsjob. Antallet af fuldtidsarbejdsløse er væsentlig mindre. Desuden er det ikke unaturligt, at der i en periode opstår arbejdsløshed, når det offentlige ophører med at ansætte humanister og det private arbejdsmarked endnu ikke har opdaget behovet. Imidlertid har det private arbejdsmarked nu opdaget, at humanister er en nødvendig arbejdskraft i en tid, hvor erhvervslivet internationaliseres, og EF's indre marked vil yderligere sætte skub i denne udvikling. Dertil kommer, at vi nærmer os den tid, hvor gymnasiet og andre store arbejdspladser for humanister må foretage omfattende ansættelser på grund af pensionering. Vi kan derfor

hurtigt komme i en alvorlig mangelsituation. For enkelte fags vedkommende – spansk og tysk – er denne situation allerede indtrådt. Der er derfor god grund til at foretage en generel udvidelse af antallet af studiepladser på humaniora.

Men det er også vigtigt at understrege, at selv om påstanden om humanisters manglende beskæftigelsesmuligheder skulle være rigtig, kan den aldrig bruges som en generel begrundelse for en hård adgangsbegrænsning på de højere uddannelser. Generelt er arbejdsløshedsprocenten 6,8 for folk med en højere uddannelse, 6,4 for folk med en mellemlang uddannelse, 10,2 for faglærte og 14,9 for ufaglærte. Og ingen ville vel finde på at lukke tilgangen til efg-uddannelserne, fordi der var en ekstraordinært stor arbejdsløshed inden for et enkelt fag.

Det er vigtigt at præcisere, at forslagsstillerne ønsker fri adgang for folk med adgangsgivende eksamen til stort set alle uddannelser. Men til enkelte studier vil der fortsat være behov for en vis adgangsbegrænsning. Det drejer sig om meget dyre uddannelser, f.eks. lægestudiet, hvor det vil være urimeligt at uddanne langt flere, end samfundet kan bruge. Det drejer sig også om meget specielle uddannelser som f.eks. jordemoderstudiet, hvor søgningen traditionelt langt overstiger behovet for uddannede. Endelig kan det være nødvendigt midlertidigt at indføre adgangsbegrænsning til studier, der pludselig bliver modestudier, og hvor søgningen langt overstiger kapaciteten. Her kan det være nødvendigt at bruge et par år til at bringe kapaciteten i overensstemmelse med søgningen.

Disse problemer vil dog formindskes meget, efterhånden som uddannelserne gøres mere fleksible med flere muligheder for at skifte kurs undervejs og med flere afstigningsmuligheder.

Ved de naturvidenskabelige uddannelser blev der i 1989 optaget 2.688, mens 812 blev afvist. Der bør skaffes studieplads til samtlige, for de flestes vedkommende til optagelse i februar 1990 og for restens vedkommende til optagelse i september 1990.

Ved de samfundsvidenskabelige uddannelser blev der i 1989 optaget 8.562, mens 4.123 blev afvist. Der